

EEN HISTORISCHE SPREEKWIJZE

Onder bovengenoemde titel wordt in G.T., blz. 135-136 de verklaring gegeven van de nog zeer gangbare uitdrukking *Salut en de Kost*. De tekst gewaagt enkel van door de Sint-Jorisgilde uitgestuurde boden die tot taak hadden de zusterverenigingen op medewerking uit te nodigen. Het ware verkeerd te veronderstellen dat dit gebruik een soort monopolie van de Sint-Jorisgilde zou geweest zijn. Ook die andere zeer bekende wapengilde (van Sint-Sebastiaan) en menige rederijkerskamer gingen op dezelfde manier te werk om de nodige publiciteit te geven aan de door hen georganiseerde feesten en wedstrijden. Met andere woorden om het programma van die feestelijkheden, de zogenaamde "quaerte" naar alle hoeken van het land te zenden.

Wat meer is : voor de abdijen en kloosters was het zenden van boden ook al een graag gebruikte methode van informeren doch niet met als oogmerk het melden van feestelijke gebeurtenissen maar aangaande zekere sterfgevallen.

Ziehier wat Alfons van Werveke over die kloosterlijke aangelegenheid weet te vertellen (Vooruit, 6 jan. 1924) : Als een abt of een hoogwaardigheidsbekleder overleden was, ofwel verschillende leden van de gemeenschap, zond men naar al de abdijen en de kloosters een monnik om voor de afgestorvene(n) gebeden voor hun zielezaligheid te vragen. De geestelijke bode nam een lange perkamenten rol mede, aan wier hoofd de naam van de overledene(n) en een vraag om gebeden geschreven stond. Elke gemeenschap welke bezocht werd, schreef op de rol haar naam, de dag waarop de monnik was aangekomen en de belofte gebeden te doen. Het archief van het Gents Bisdom bezit twee dergelijke *dodenrollen van de St.-Baafsabdij*. Het zijn allerschoonste oorkonden van de jaren 1406 en 1507. In het Rijksarchief te Gent is een dodenrol van de St.-Pietersabdij van 16 mei 1399. De aanvangsletter is verlucht (van schilderwerk voorzien) met het beeld van de H. Benedictus, stichter van de orde waartoe de abdij behoorde, en de inleiding is mooi geschreven en met de pen van versieringen voorzien. De rol is niet minder dan *19,30 m lang*, is 0,23 m breed en bestaat uit *29 stukken perkament*, aan elkander genaaid. De monnik met het omdragen van de dodenrol belast, vertrok op 28 mei 1399, bezocht *524 abdijen, kerken en kloosters* in de bisdommen Doornik en Terwanje in Vlaanderen toen was nog geen sprake van een Bisdom van Gent) en 35 bisdom-

men in Frankrijk. Hij eindigde eerst zijn reis op 1 aug. 1400, zodat hij 15 maanden afwezig was geweest.

V.W.

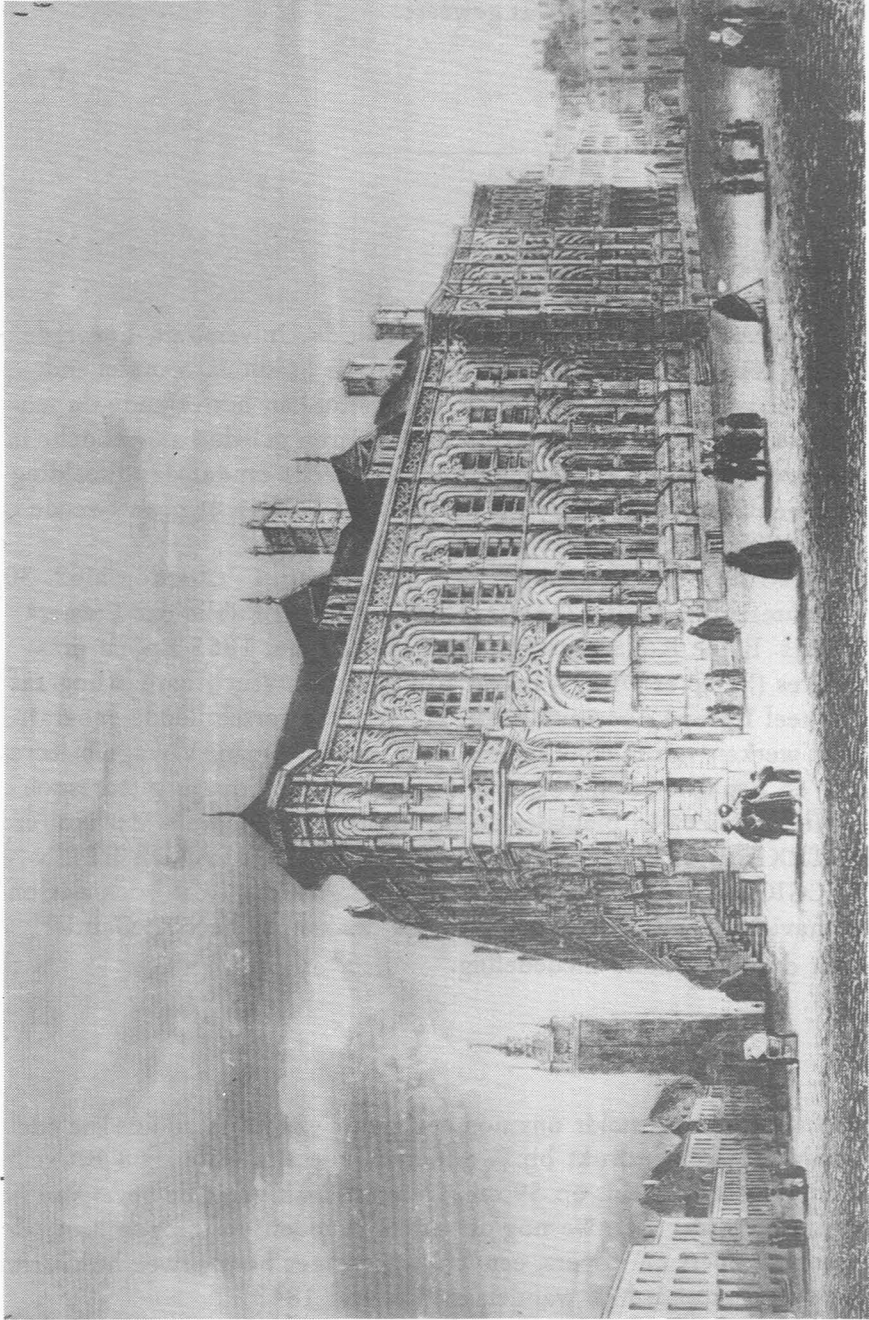
NOG OVER HET STADHUIS

De heer Achilles Gautier, verbonden aan de Universiteit, bezorgde mij de foto van een steendruk, het Gentse Stadhuis voorstellend, met het verzoek hem informatie te verstrekken betreffende de makelei van de plaat. Deze had hij enkele jaren geleden aangekocht in een boekenstalletje te Barcelona. Alleen reeds omdat de afbeelding zeer zeldzaam mag genoemd worden (we vonden er geen tweede exemplaar van), geven we ze een plaats in G.T.

De litho vermeldt : Rouargue del. 8. sc./ Imp. F. Chardon ain2, 30, r, Hautefeuille, Paris / GAND (Hôtel de ville)/ Publié par Furne, à Paris. Emile Rouargue (± 1795 Paris; 10 jan. 1865 Epône près Mantes (Seine et Oise) was een zo vaardig als vruchtbare lithograaf die heel Europa doorreist heeft. Hij voorzag verschillende geografische werken van talrijke litho's : o.a. van E. Begin, Voyage pittoresque en Espagne et en Portugal; P. de Munich, Voyage pittoresque en Italie; Miry, 48 planches de Constantinople et de la Mer Noire; E. TEXIER, VOYAGE PITTORESQUE EN HOLLANDE ET EN BELGIQUE. Gedrukt in 1857. Het is uiteraard uit dit boek dat onderhavige steendruk afkomstig is. We danken de heer A. Gautier voor de interessante mededeling.

V.W.

Een ander lid vermeldt ons nog een prent van het stadhuis met de trap van Pisson gedrukt bij P. Simonau, rue aux Choux 68 Bruxelles. Afmetingen : 78 cm. op 59 cm. De steendruk geeft de gevel van het stadhuis, verder zien we nog de markt beneden de trappen met talrijke verkopers en kopers, een kruiwagen met hond, twee huifkarren, een ruiter te paard en wandelaars. (Jaartal 1843)

TE GENT

1. Overkort zal het huis Cataloniëstraat 1, gekend als Metselaarshuis en later als Hotel De Graaf van Egmond geklasseerd worden.

Het Metselaarshuis, huis van de nering van de metselaars, werd gebouwd in 1527 naar het plan van bouwmeester Christoffel van den Berghe, die ook de plannen van het Schippershuis tekende. Vandaar ook de reden van de gelijkenis tussen de twee gevels. Als gevolg van de Concessie Caroline werd de metselaarsgilde opgeheven en het gildenhuis werd verkocht rond 1540. In 1558 woont er de vermaarde drukker Cornelius Manilius. In 1700 werd in het Metselaarshuis het hotel De Graaf van Egmond opgericht. Dit hotel behoorde tot de voornaamste van de stad Gent. (zie Plan van Gent : Ghendtsche Tydinghen jg. 5 blz. 15).

In 1852 werd de prachtige gotische gevel verbouwd. "Le propriétaire la remplaça par le vulgaire mur percé de trous que nous admirons encore aujourd'hui" schreef Prosp. Claeys.

Voor de tweede wereldoorlog was er een dancing in het oud Metselaarshuis, na de oorlog kwam er een zelfwasserij; daarna stond het huis jaren lang onbewoond. Einde vorig jaar stortte de dakgoot naar beneden en was er gevaar voor mogelijke instorting. Tijdens beschermingswerken werd de oorspronkelijke gevel, natuurlijk erg beschadigd, onder de zichtbare gevel ontdekt.

In 1912 werd de gevel van het Metselaarshuis gereconstrueerd op de Graslei 8. (voor verdere gegevens : zie Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Stad Gent. Blz. 68 en 129, alsook Kr. De Vinck : De Metamorfosen van een Stadsgezicht. De Graslei en de Koornlei te Gent blz. 44)

2. Voor het museum van de Bijloke werd een zeventiende eeuwse beker aangekocht die behoort heeft tot de verzameling Minard. Volgens het opschrift "Dat welvaert en segen sy ryck en mild by al de wynstekkers van Ghendt anno 1620" kan deze druivenbeker toebehoord hebben aan de nering van de wijnverkopers van Gent. Deze beker, werk van de Nurenbergse edelsmid Essaias zur Linderen, is zeker een belangrijke aanwinst voor het Gents museum. (zie De Gentenaar 9.6.1977)

3. In het meinummer van de vorige jaargang van G.T. vestigden we de aandacht op het huis De Rave, hoek Onderstraat en Schepenhuisstraat. Bij M.B. van 5 mei 1977 wordt dit gebouw thans beschermd.

BIBLIOGRAFIE

I. MARIE FREDERICQ-LILAR : L'Hotel Falligan. Chef-d'oeuvre du roccoco gantois. Dit werk werd uitgegeven door "Editions de l'université de Bruxelles". Parc Léopold, B-1040 Brussel. Prijs : 1000 fr. plus 25 fr. verzendingskosten te storten op postrekening 000-0749231-03 Editions Université de Bruxelles. Het eerste deel behandelt de geschiedenis van het gebouw, dat opgetrokken werd in 1755. In het tweede deel wordt de gevel, die versierd is met de beelden van Diana en Apollo, en het interieur uitvoerig besproken. Het werk is rijk geïllustreerd.

II. M. VAN WESEMAEL : Lichte Vrouwen te Gent in de 19^e eeuw en hun publiciteit (in Oostvlaamse Zanten - 1977 - blz. 38). Het zal de lezers van G.T. niet verwonderen, dat ook deze bijdrage van onze trouwe medewerker grondig en degelijk is.

VRAAG EN ANTWOORD

In verband met een T.V. uitzending enkele maanden geleden stelden enkele leden mondeling de vraag of we iets meer wisten over de componist van de Internationale.

We vonden het volgende :

Le Monde de la Musique : L'Internationale : chant composé en 1888 par Adolphe de Geyter (m. 1932) sur des paroles d'Eugène Pottier, ouvrier de Lille.

Algemene Muziekencyclopedie : Pierre De Geyter : geboren te Gent ?, overleden te Parijs (29.9.1932). Belgische arbeider en amateur componist. Studeerde aan de muziekacademie te Rijsel, waar hij een eerste prijs voor blaaspeeltuigen behaalde in 1886. In 1888 componeerde hij de Internationale.

Grove's dictionary of music and musicians. (London 1966, volume VI blz. 26) : Internationale : music composed by Pierre Degeyter of Lille, who died in 1915.

Deze teksten maakten ons niet veel wijzer : twee De Geyter's en voor Pierre De Geyter zelfs twee verschillende datums van overlijden. Een lid bezorgde ons een artikel gepubliceerd in *Le Peuple* van 26.12.1936 en geschreven door L. Piérard. De auteur verwijst naar een boekje "Eugène Pottier et l'Internationale" geschreven door

Zévaès. Volgens deze auteur zijn er inderdaad twee De Geyter's : Pierre De Geyter geboren te Gent op 8 oktober 1848 en zijn jongere broer Adolphe De Geyter geboren op 4 februari 1859. Het gezin De Geyter had acht kinderen. De familie verliet Gent om zich in Rijsel te vestigen. Hier werd de zevenjarige Pierre tewerkgesteld als draadjesmaker. Volwassen volgt Pierre De Geyter gedurende enkele jaren lessen aan het conservatorium te Rijsel. In 1887 is hij lid van de pas opgerichte zangvereniging La Lyre des Travailleurs. Op een avond in april 1888 wordt hem gevraagd een lied te schrijven op een tekst van Pottier. 's Anderendaags is het werk af en op de volgende vergadering van de zangvereniging wordt het lied gezongen door Adolphe De Geyter, die over een goede stem beschikt en de broeder is van de componist. Op de eerst uitgave van de Internationale werd als naam van de componist enkel De Geyter vermeld. Toen een Parijse uitgever het lied in 1901 opnieuw wilde publiceren, schreef hij een brief naar de burgemeester van Rijsel om de volledige naam van de componist te kennen. Om persoonlijke redenen gaf de Rijselse burgemeester echter Adolphe De Geyter op als auteur. Intussen was Pierre De Geyter verhuisd naar Parijs. Na lang aarzelen diende hij in 1906 een klacht in bij de rechtbank te Parijs. Pas in 1914 kwam de zaak voor het gerechtshof. De burgemeester van Rijsel kwam met een reeks getuigen, die verklaarden dat Adolphe het lied had gecomponeerd. Bovendien verklaarde Adolphe ook dat hij het lied had geschreven en in 1901 zijn auteursrechten schriftelijk had afgestaan aan de burgemeester van Rijsel. Pierre De Geyter verloor dan ook het proces.

Adolphe De Geyter stierf in 1916, maar in 1915 had hij een brief geschreven, waarin hij verklaarde niet de componist te zijn van de Internationale en enkel onder dwang van de burgemeester van Rijsel een valse verklaring had afgelegd. Dit schrijven bereikte echter Pierre De Geyter pas na het einde van de oorlog. In 1922 zal de rechtbank het eerst vonnis vernietigen en Pierre De Geyter in zijn rechten herstellen. Hij was nu 74 jaar oud en lantaarnaansteker te Saint-Denis. Intussen was de Internationale het volkslied van Rusland geworden. Door een toeval vernam men op de Russische ambassade te Parijs dat de componist van de Internationale nog leefde. In 1927 bij de tiende verjaring van de oktoberrevolutie werd Pierre De Geyter naar Moskou uitgenodigd. Zo kwam een Gentenaar op de eretribune op het Rode Plein.

Pierre De Geyter stierf op 26 september 1932.

Op 26 september 1947 werd te Saint-Denis het overlijden van Pierre

De Geyter plechtig herdacht. De New York Times publiceerde een foto van de plechtigheid.

Noot : In de Franse krant L'Oeuvre publiceerde Alex. Zévaès een artikel "Comment fut composé la musique de l'Internationale". (29.6.1936) Ook de krant Vooruit heeft over dit onderwerp een reeks artikelen van Nico Rost gepubliceerd in de maand augustus; het jaartal hebben we echter niet teruggevonden.

Voor de postzegelverzamelaars, die het thema Gent behandelen, willen we er nog aan toevoegen, dat in 1963 de D.D.R. een postzegel van 20 p. uitgaf met het portret van de Gentenaar Pierre De Geyter. (zegel 671)

M.S.

CAMELOT ZANG

1° KOEPLET

Ja ik ben hier mêe mijn mande
Mooglijks dat gij er om lacht.
'K stel voor alles mij te pande
Schoon ik waker ben bij nacht
Om het kroetje maar te winnen
Voor een talrijk huisgezin
Moet men zoo al iets verzinnen
Dat een stuiverke brengt in.

Refrein

Lust u soms iets uit mijn vente
'K heb van alles, hier bij mij
Boterkoeken met korenten
Peerdenlever nog daar bij
Krakemendels, appelcienen
Ook hard eiers, beste maat
En zelfs iets dat goed kan dienen
Voor Mamzel die vrijen gaat.

2° KOEPLET.

Ha ge zult toch niet gaan meenen
Dat 't fameuse wakerschap
Mij het kostje kan verleenen
En doen leven goed en knap
Mis petater ge moeten weten
Met die vette wakersprêe
Zoudt ge slechts maar mogen eten
Nu en dan een drooge snêe.

Refrein.

3° KOEPLET

Dus 't en mag mij niet vervelen
Want veur kinders en voor wijf
Ben 'k verplicht marchand te spelen
Met een mande op mijn lijf
En zoo knoei ik nacht en dagen
Voor een simpel kroetje brood
Bah ! 'k zal ook die last maar dragen
Tot da 'k ga bij kiekenpoot.

Ontleend aan de revue "Gent 't onderste boven." 1900.

EEN GELDROOF TE GENT IN 1774

D'OFFICE

Azoo in het Komptoir van het Huys-geld binnen den Stadhuyze dezer Stad op den 16 dezer loopende maend geweest zynde eenen Zondag, omtrent ten vyf uren van den naermiddag is begaan eene Geld-diefte met braeke door eenen Quidam, aen hebbende eene witte Ratine Kapotte met eene ronde Peruke properlyk geadjusteert ende zwarte Koussens, van eene tamelyke lengde ende zeer smeer van Lichaem, de welke zoo men verstaet komende uyt den Stadhuyze langs den trap nevens de groote Concerge zyne weg heeft genomen door het Ketelstraetje, draegende onder zyne Kapotte eene zak met Geld. ZOO IS'T dat de Weth dezer Stad beloft eene Premie van vyf-en-twintig Patacons aen de gone die den voornoemden Person aen het Office zullen denon-

ceeren, zoodanig dat hy van de voorzeyde Diefte zou worden over-
tuygt, ende zal den naem van den aenbrenger, indien hy het verzoekt,
worden gescreteert. Ende zal hier van de Publicatie met Trompette en-
de Affixie worden gedaen ter Plaetse gecostumeert.

Actum in het College den 18 january 1774.

Bron : S.A.G. : Reeks 110 (1768-1776)

Noot : Ketelstraatje : thans Stadhuissteeg, vroeger ook genaamd Pissestege (14e eeuw), later algemeen genoemd Ketel- of Groene-Hondstraatje, naar de herberg De Ketel, welke reeds in de 14e eeuw werd aangetroffen en naar de herberg Den Groenen Hond van latere datum. (zie M. Gysseling : Gent's vroegste geschiedenis in de spiegel van zijn plaatsnamen en De Potter : Beschrijving van Gent, deel II blz. 245)

GENTSE PUDDING

Voor 15 tot 20 personen.

Doe in een diepe pot voor 75 centimes beschuit of Brussels biscot, 0,2 kg. bruine suiker en 200 gr. makarons. Begiet dit met een halve liter melk, die gekoeld is. Een half uur later, als het beschuit doorweekt is, roer het met een houten lepel en doe er 200 gr. krenten in, even veel rozijnen en boter, een snuifje kaneel, een halve deciliter brandewijn of rum en een graantje zout. Roer alles ondereen en doe er 18 tot 20 eieren in. Doe er de eieren in met twee of drie tegelijk en meng ze. Doe deze bereiding in een geboterde vorm en laat de pudding genoeg worden door de vorm in kokend water te laten hangen.

(Ontleend aan "De Spaerzame Keukenmeid" door Caudelier. Gent 1861)